

Naturforvaltning med store dyr

Hvorfor, hvad og hvordan?

Årsmøde DN Favrskovafdeling
27. November 2025
Tobias Sandfeld Jensen

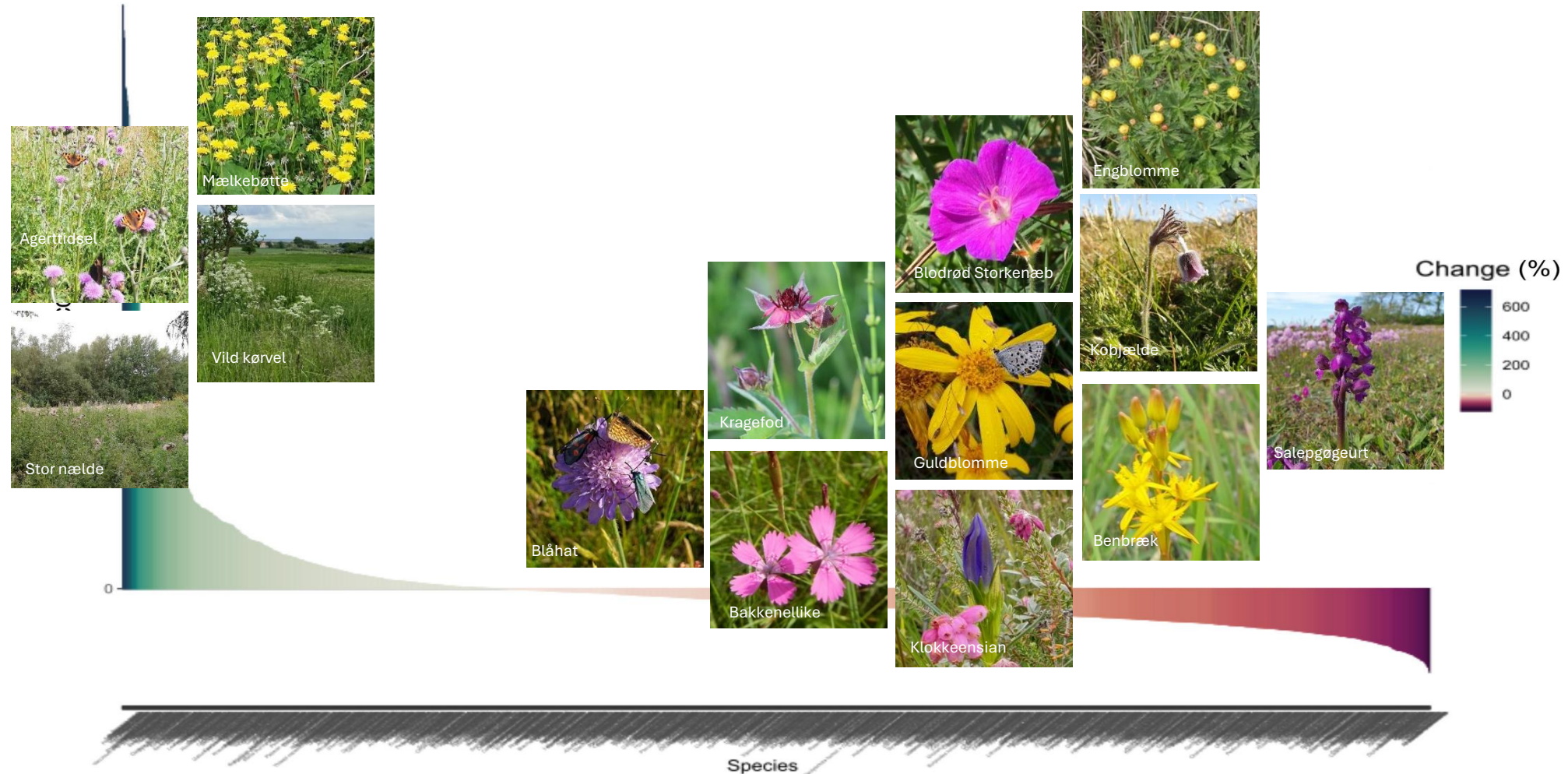
Den anden side af det billede...

Biodiversitetskrisen – hvad går det ud på?

Fra tilbagegang til fremgang

Biodiversitetsrådet anbefaler:

- Helhedsorienteret fokus på den samlede biodiversitet og økosystembaseret naturbevaring. Ikke arter og naturtyper.
- En **bred biodiversitetstilgang** er en tilgang, hvor **biodiversiteten betragtes som helhed**, og hvor målet er at beskytte biodiversiteten repræsentativt.
- **Økologisk integritet** er kort sagt et naturområdes eller økosystems **evne til at understøtte og opretholde dets naturlige biodiversitet på lang sigt.**

Vi bevarer biodiversiteten ved at give plads fra os og genetablere de naturlige processer - REWILDING

- **Store dyr**
- Naturlig græsning
- Lort
- **Vand tilbage i landskabet**
- **Tilgroning**
- Ild
- Vind

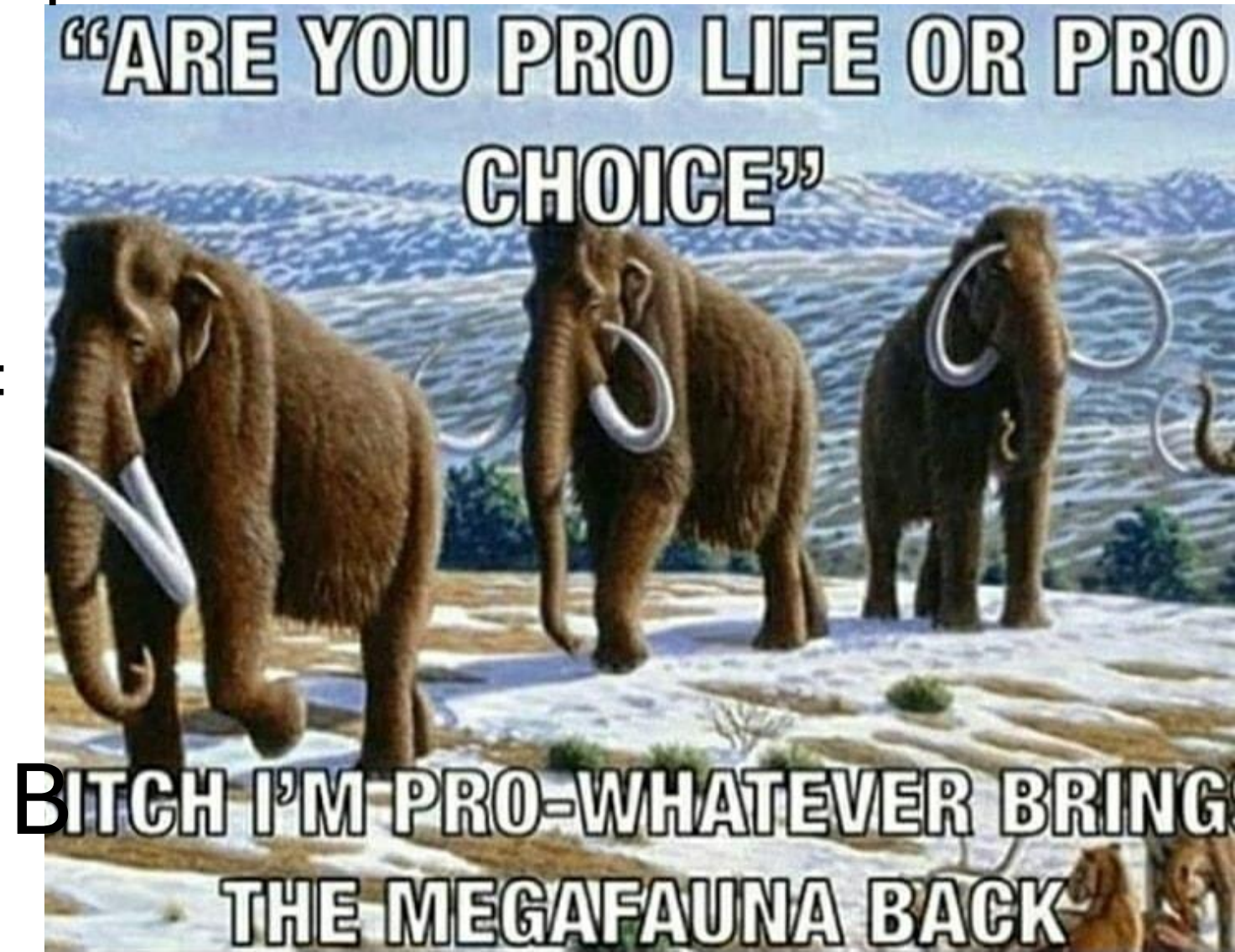

Foto: Emil Skole Læsøe, SEGES Innovation

Foto: Emil Skole Læsøe, SEGES Innovation

Hvor kommer arterne fra?

Arterne har udviklet sig igennem millioner af år (evolution) og langt de fleste arter af dyr, planter og svamp indvandrede til Danmark efter istiderne. Den sidste sluttede for cirka 11600 år siden.

Mauricio Anton - Woolly mammoths (*Mammuthus primigenius*) in a late Pleistocene landscape in northern Spain.

Hofreiter&Stewart, Current Biology, 2008.Images from Natural History Museum, London

Men mennesket var også tilstede i Europa på dette tidspunkt...

<https://london-nerc-dtp.org/2016/02/10/a-past-paradise-in-central-london/>

Natur uden mennesker? Sidste mellemistid (Eem) for ca. 130'000 - 115'000 år siden

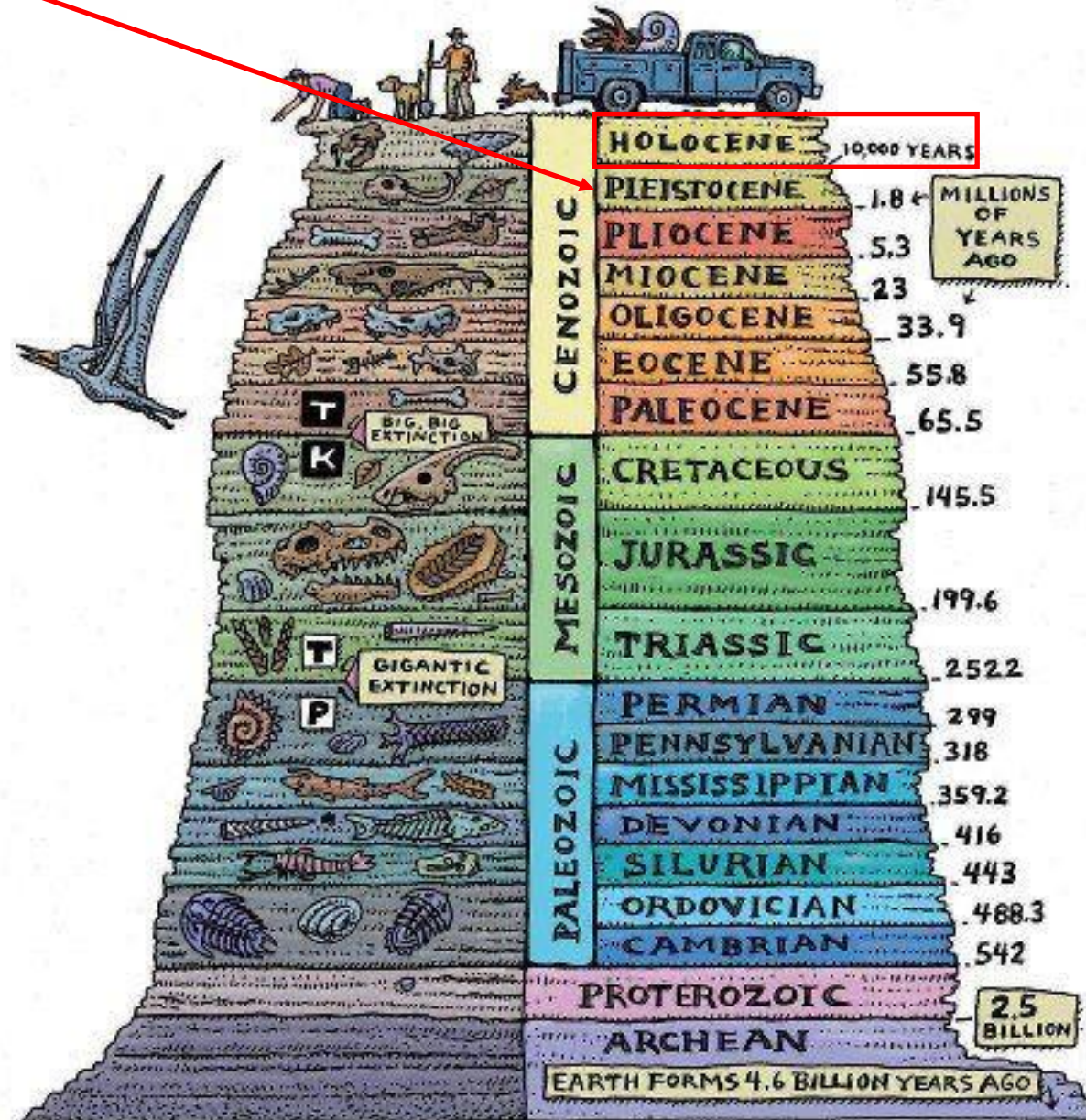
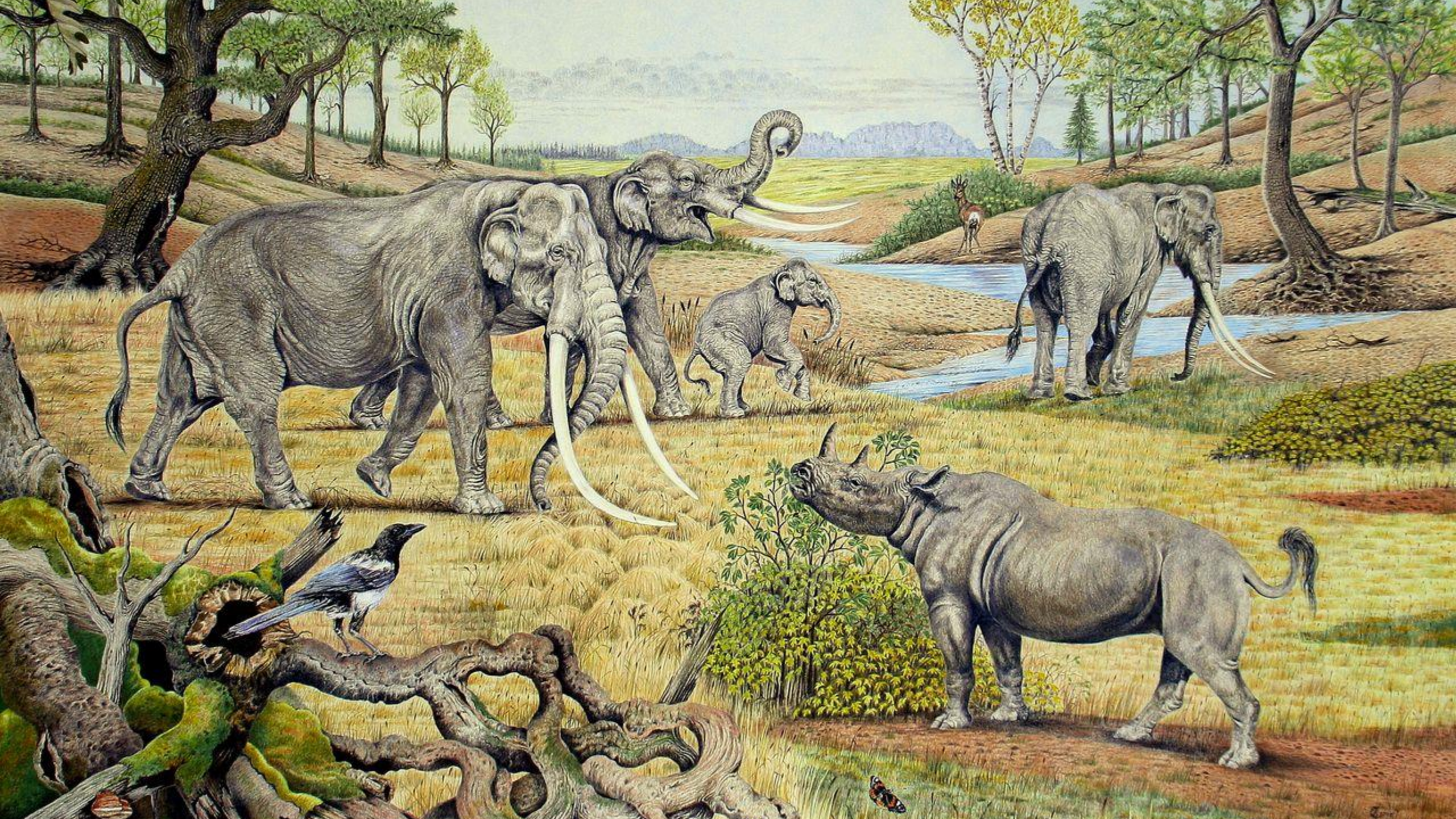

Figure by Ray Troll

Natur uden mennesker – hvilke store dyr var der?

Hofreiter&Stewart, Current Biology, 2008.Images from Natural History Museum, London

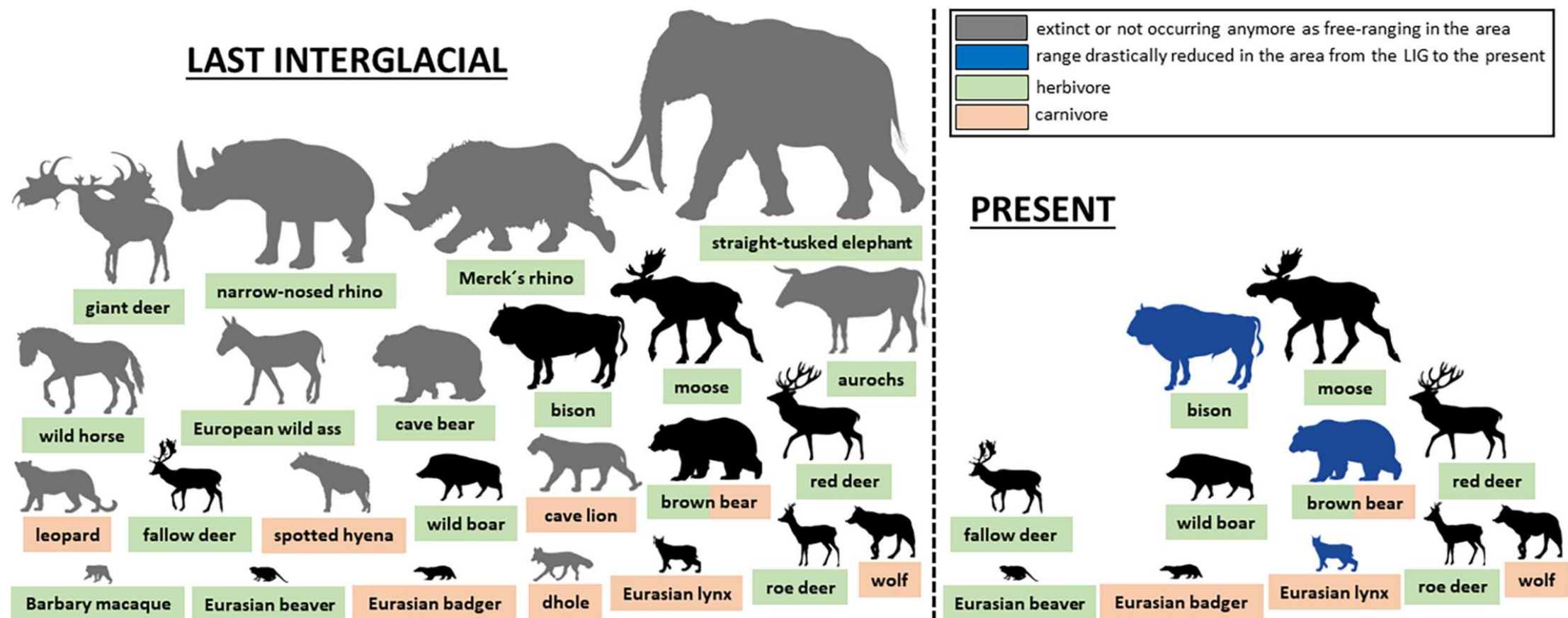

Månetorbist (*Copris lunaris*)

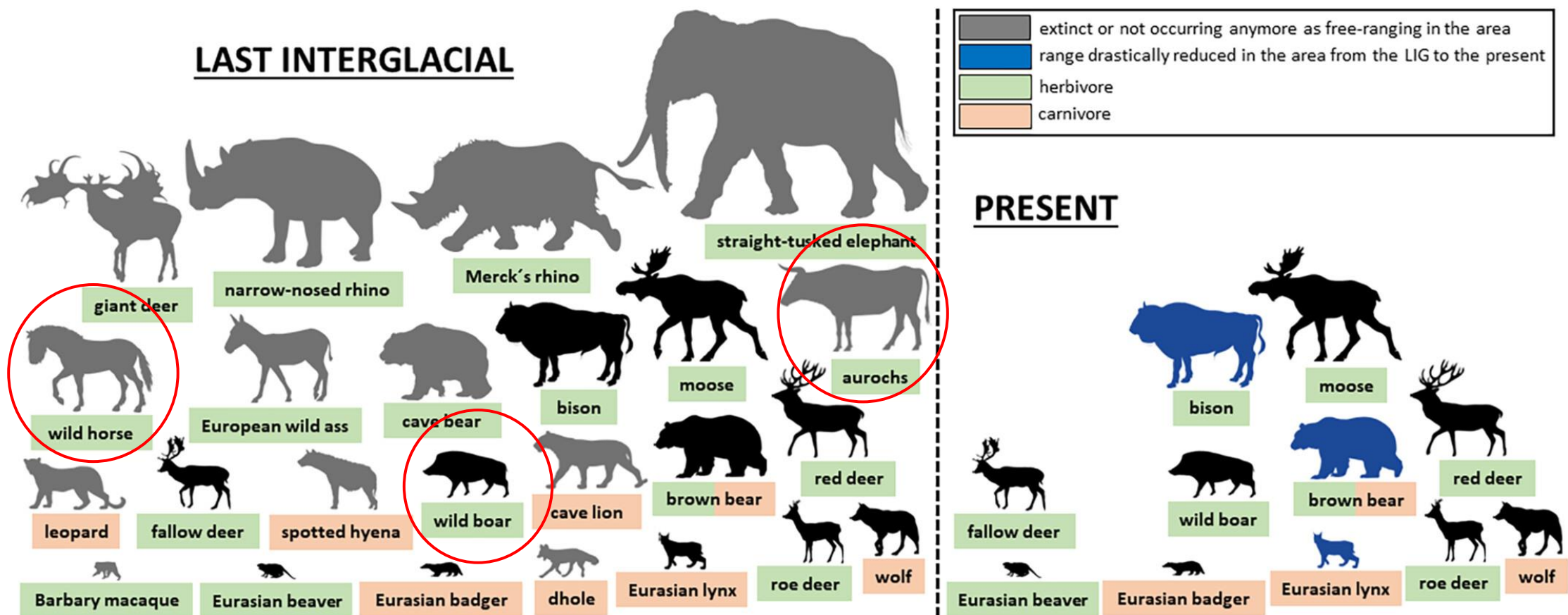

Stor møggraver (*Onthophagus vacca*)

Vi har mistet størstedelen af vores pattedyrsfauna

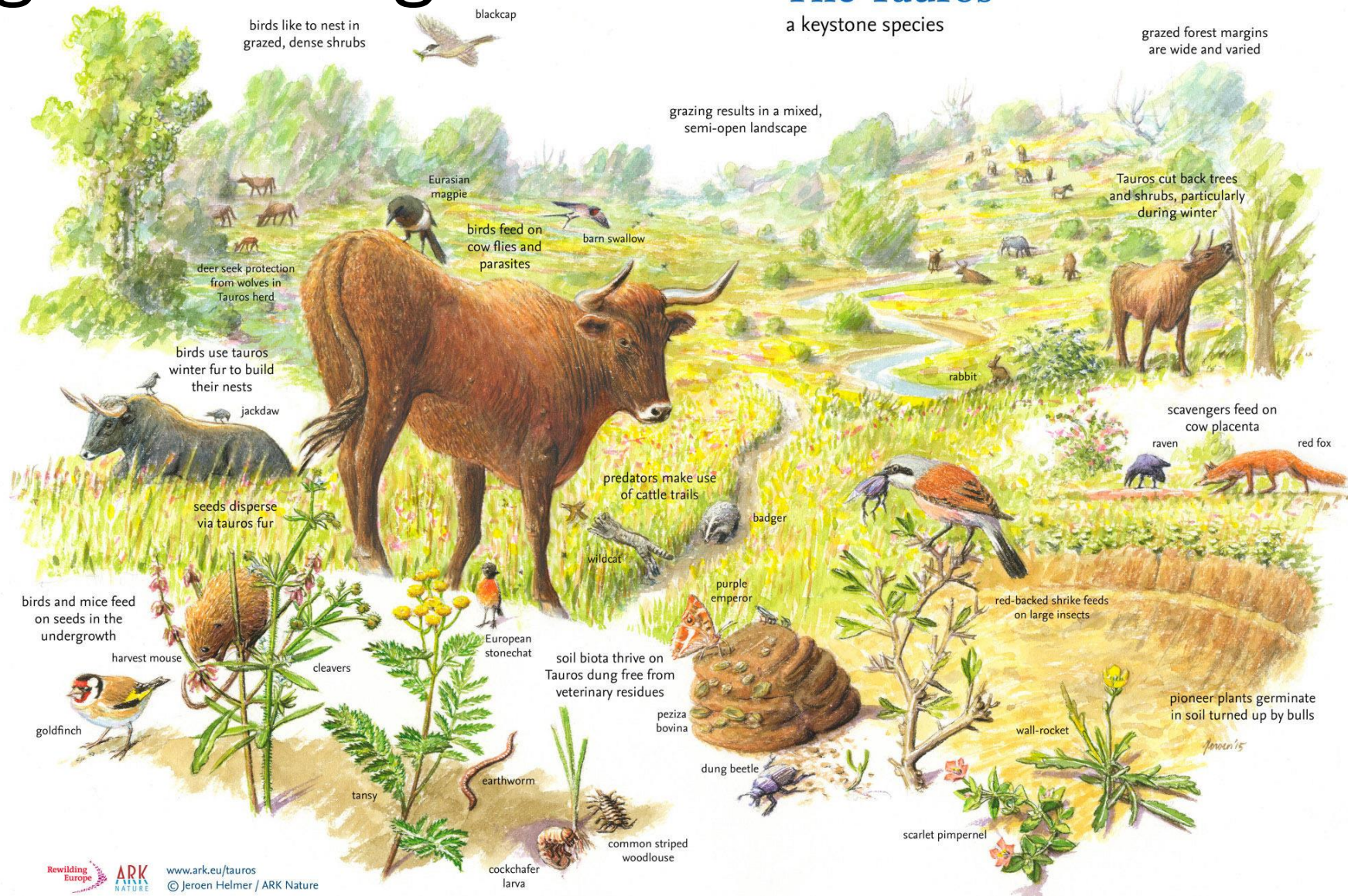
Vi har mistet størstedelen af vores pattedyrsfauna

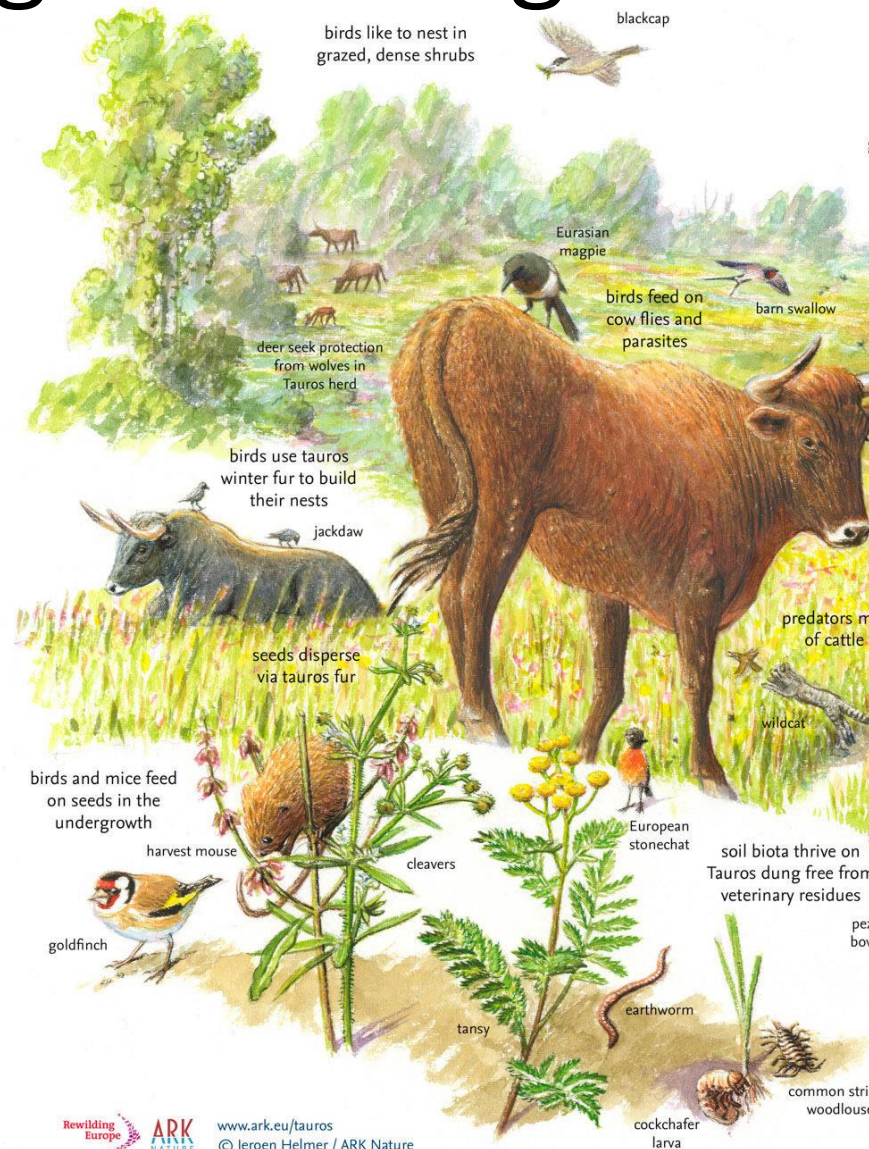

Kvæget som nøgleart

The Tauros a keystone species

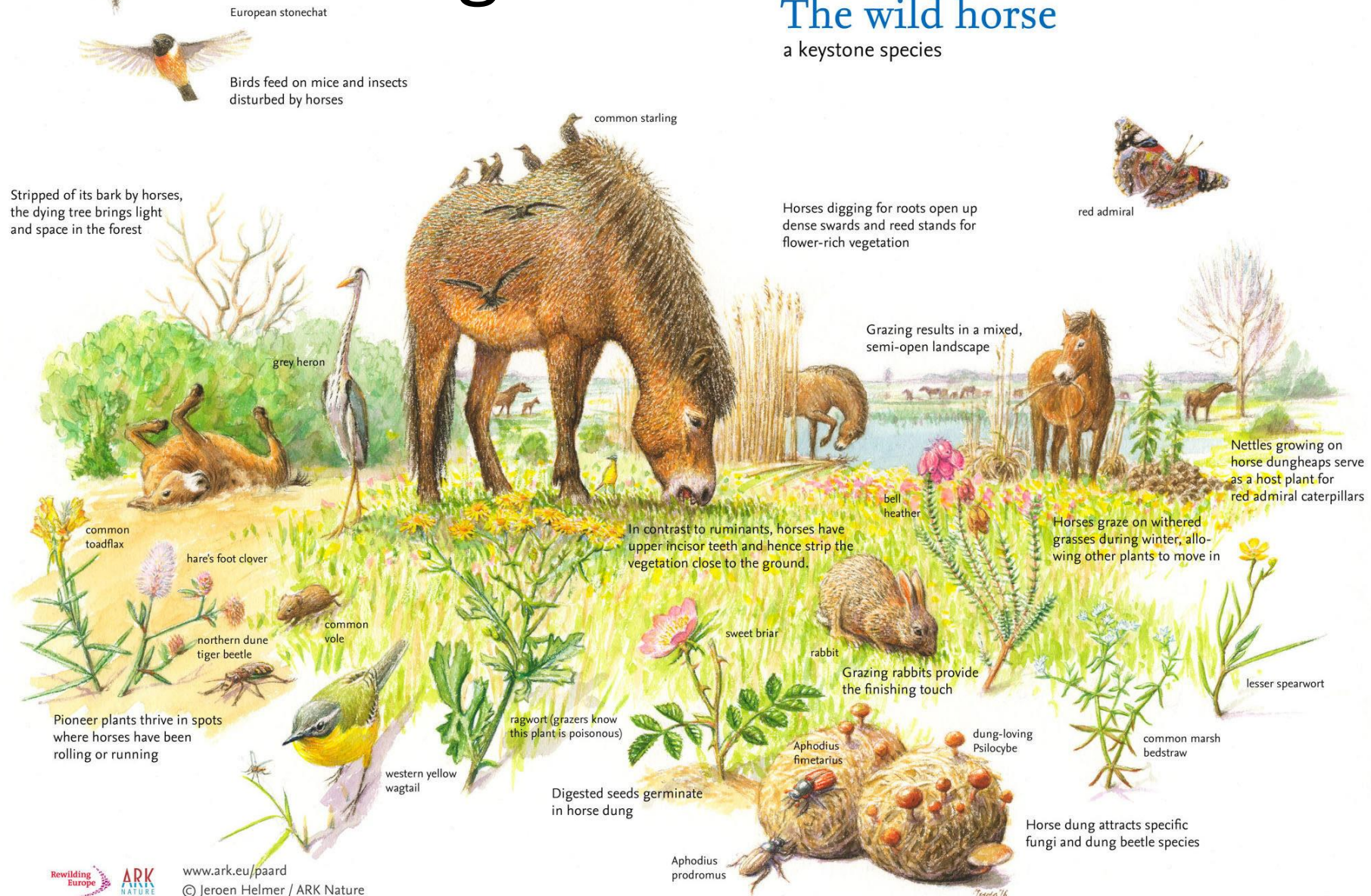
Kvæget som nøgleart

Hesten som nøgleart

The wild horse

a keystone species

Grisen som nøgleart

The wild boar

a keystone species

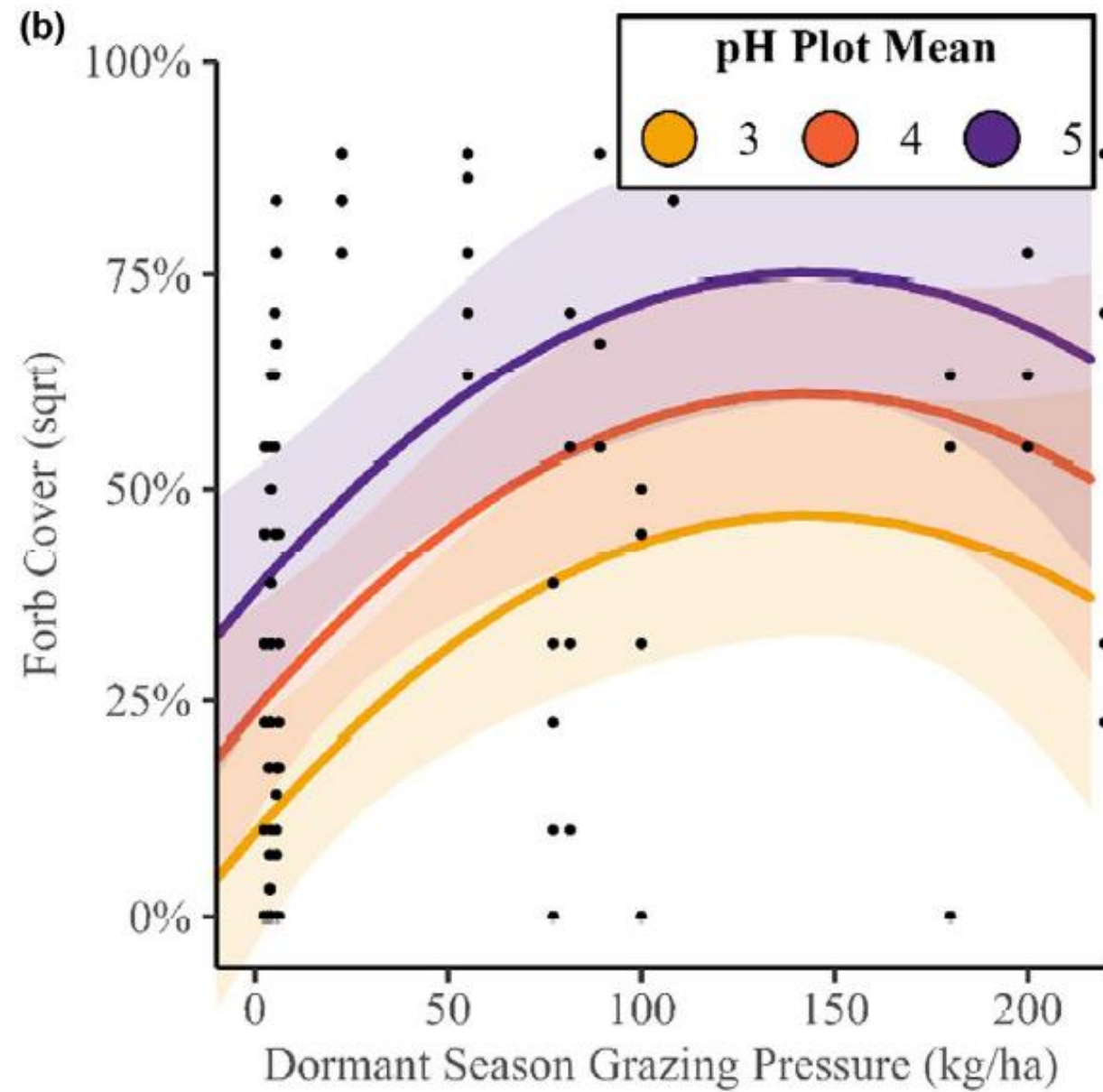
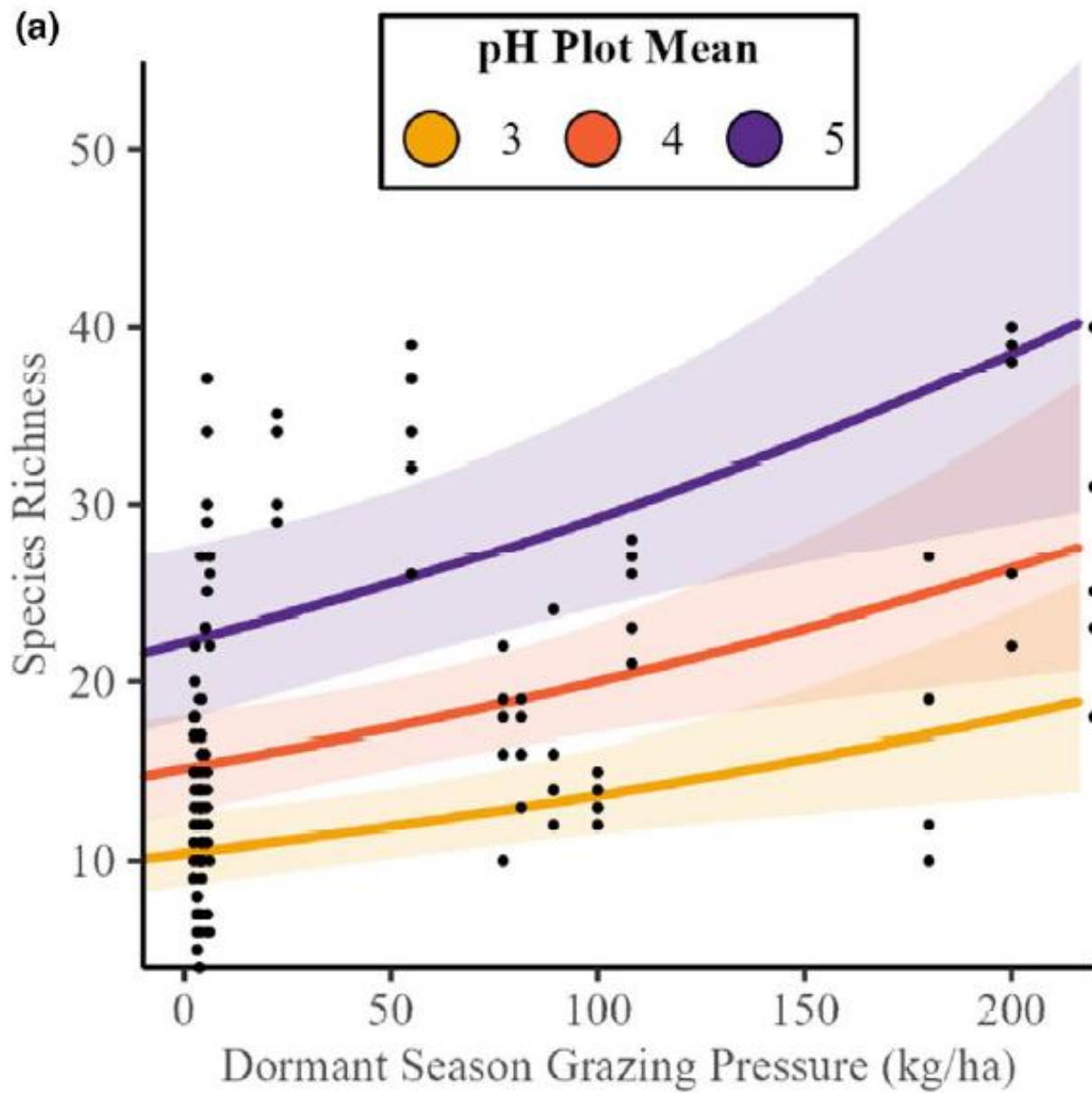
Før

Dyrenes påvirkning af landskabet

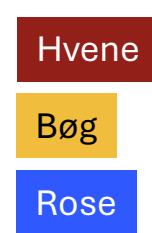
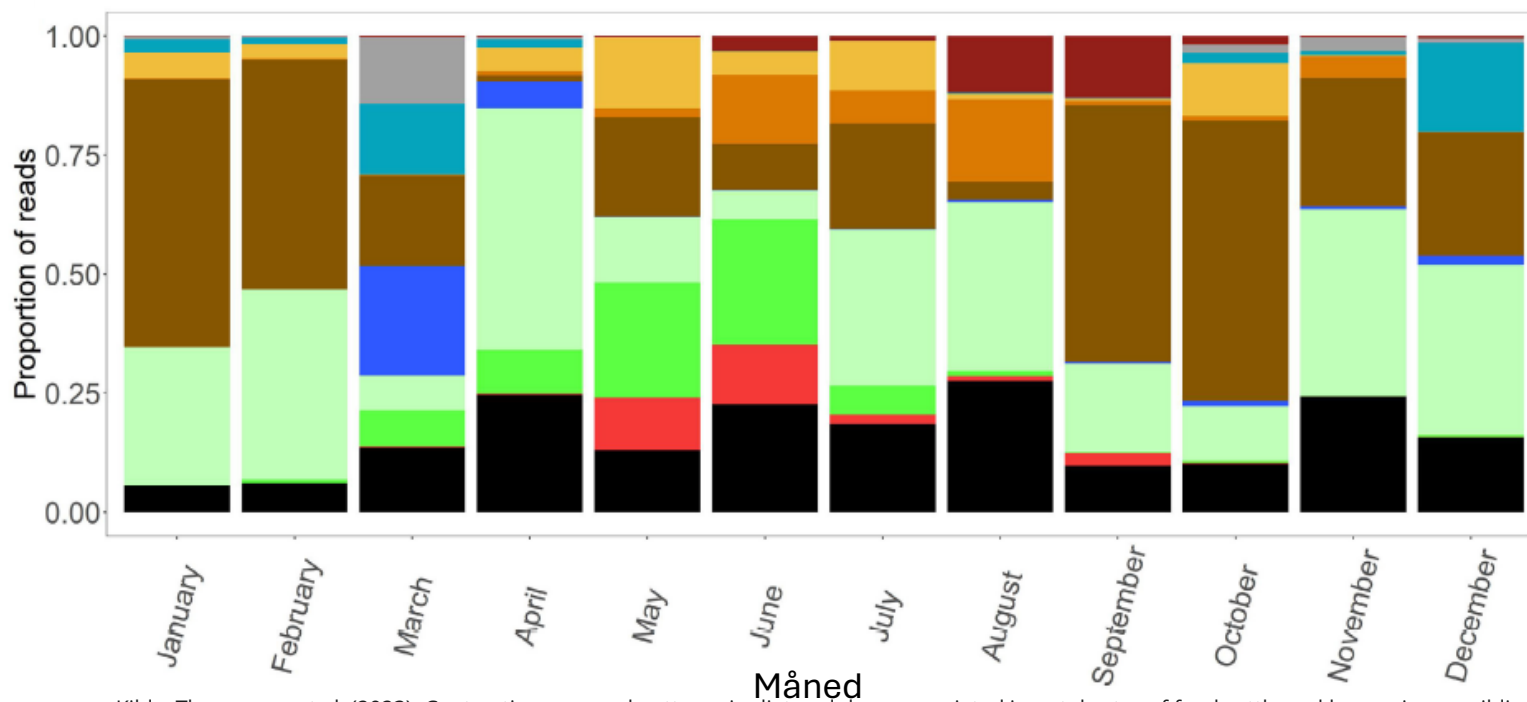
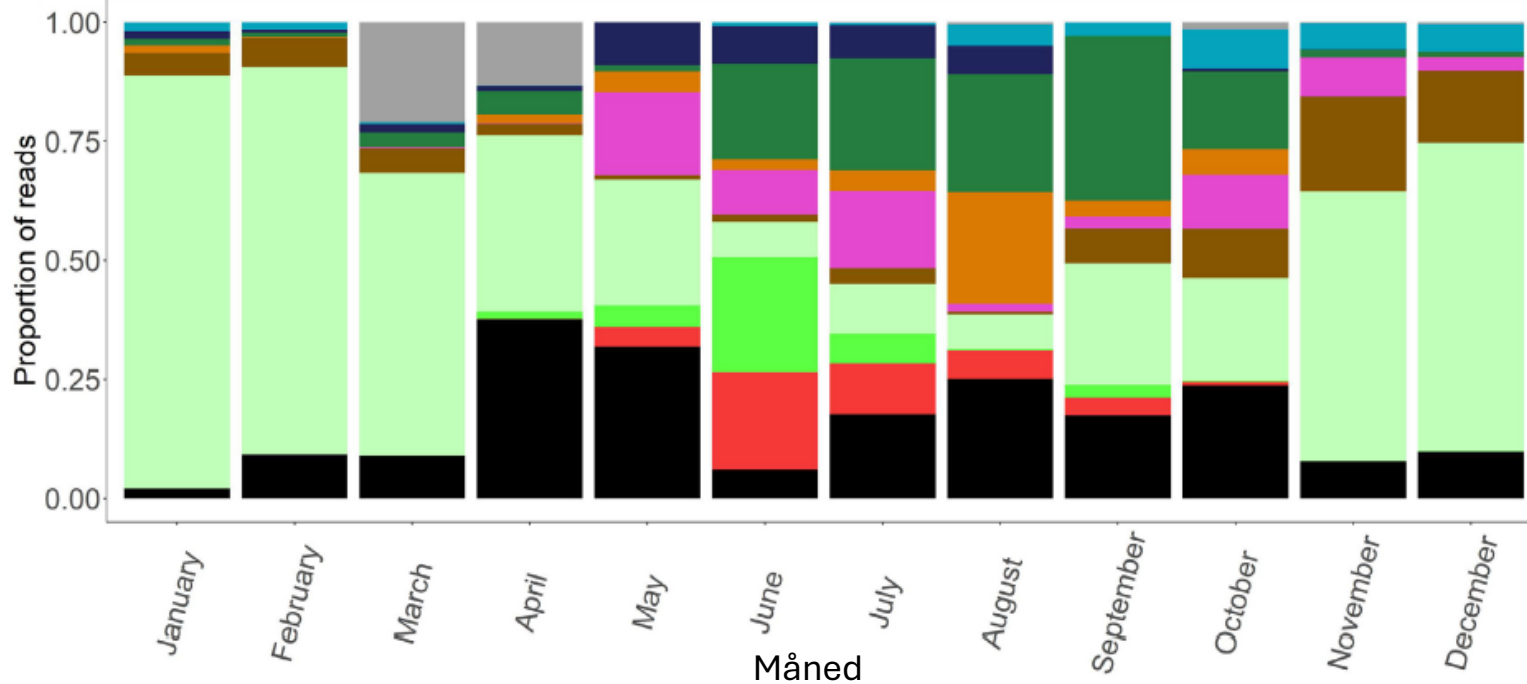

Efter

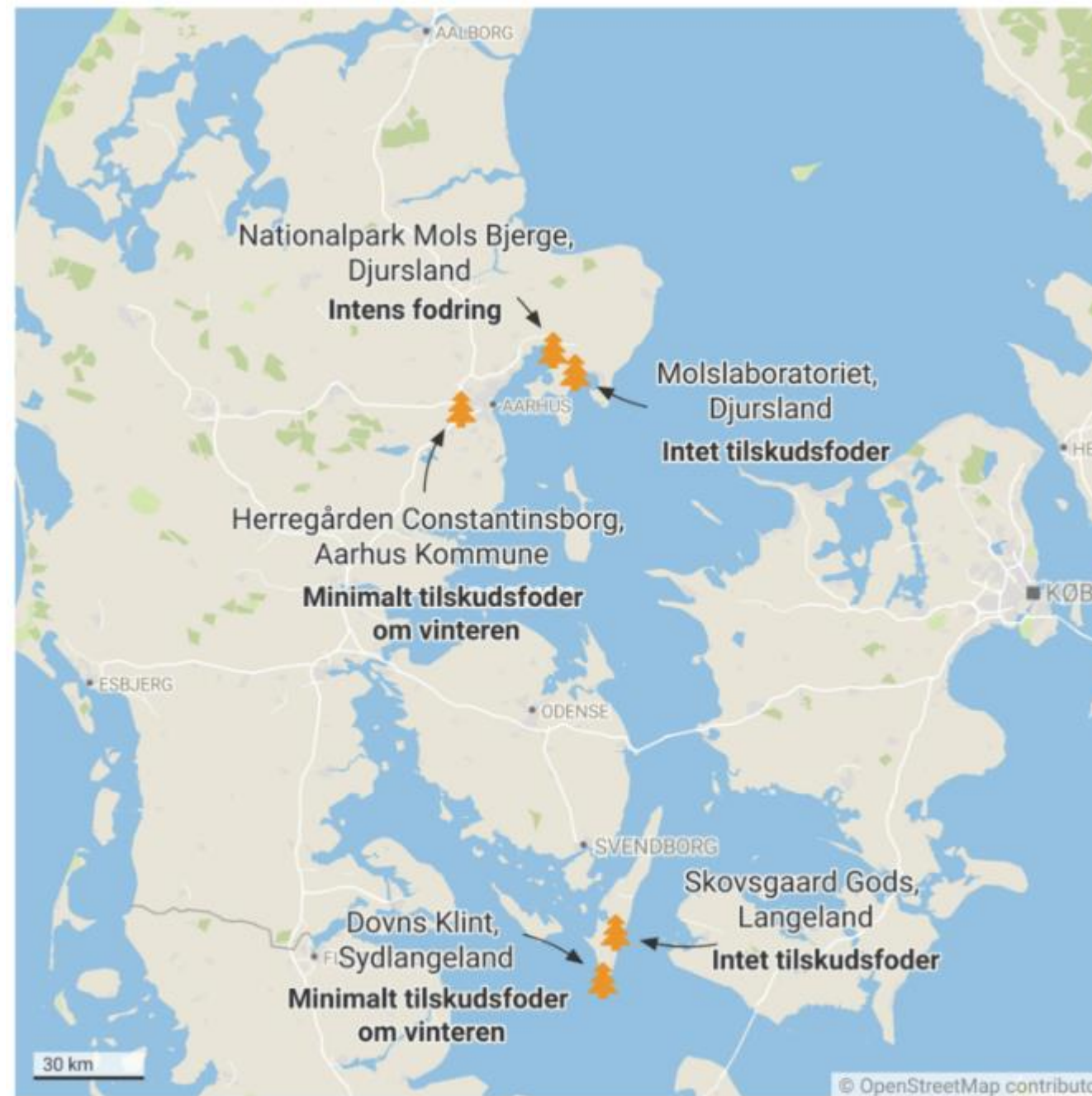

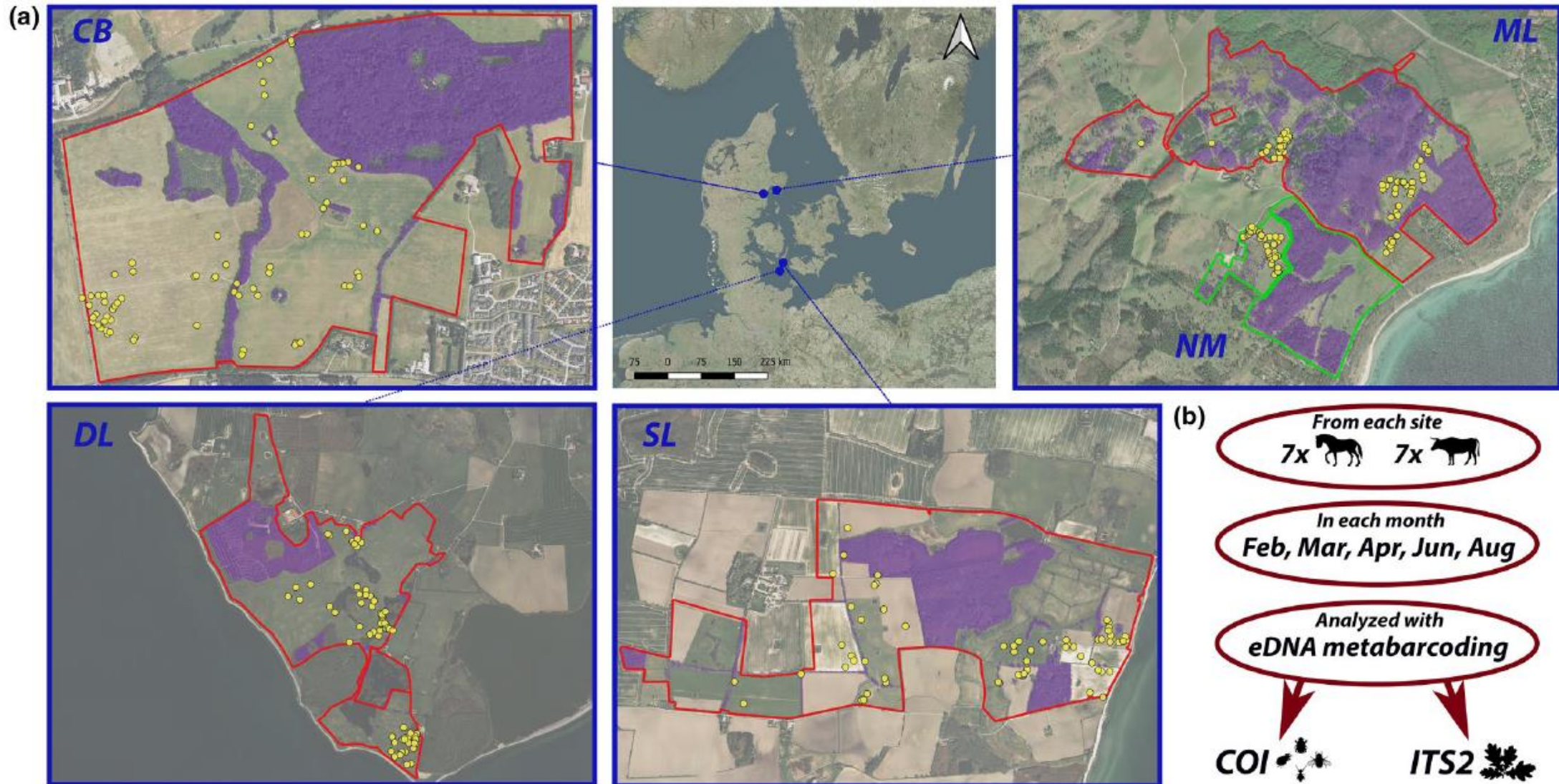

Tilskuds-, Vinter- og støttefodring

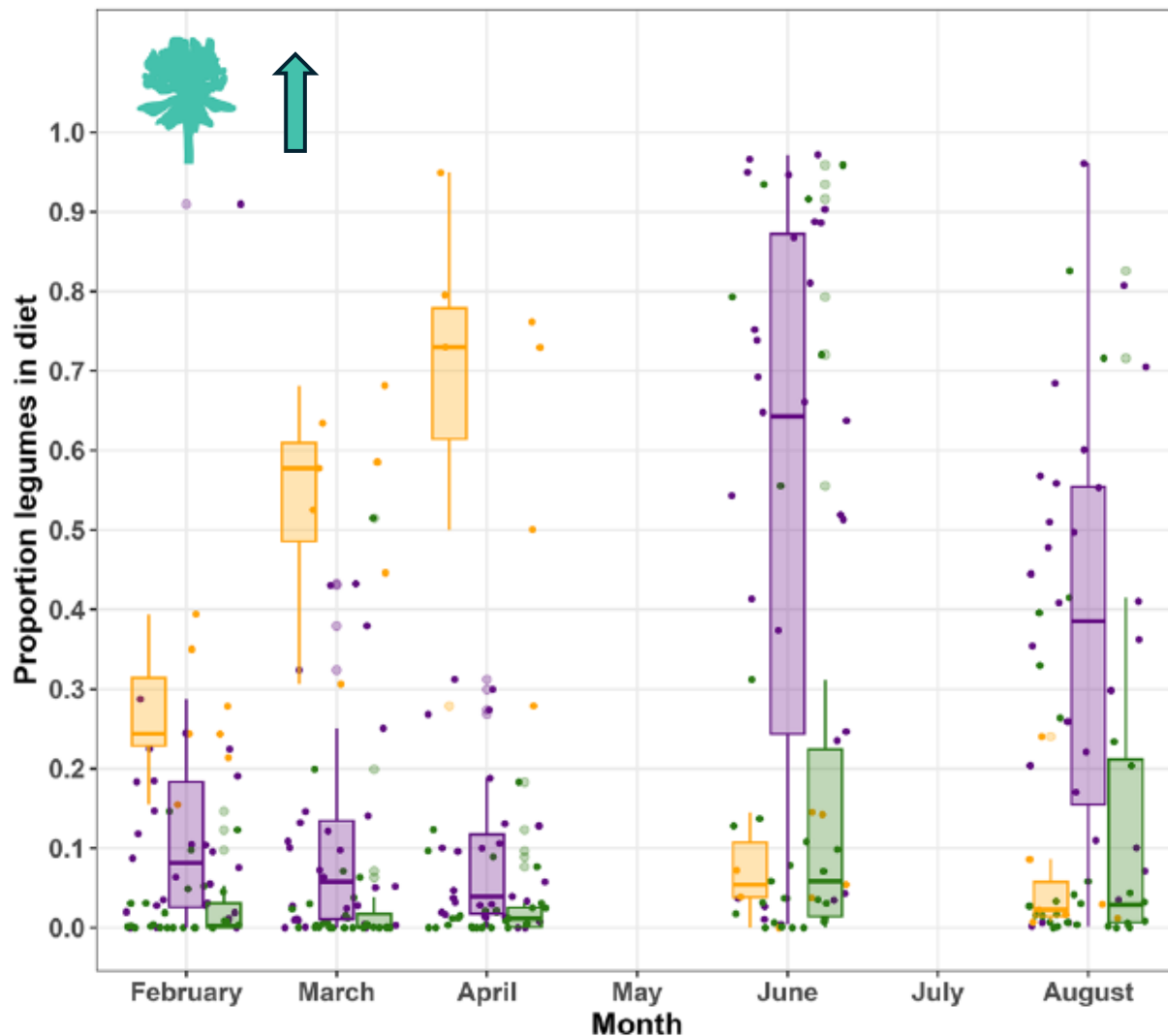

Tilskuds-, Vinter- og støttefodring

Kilde: Thomassen, E. S., Olsen, K., Hansen, M. D. D., Svenning, J.-C., & Thomsen, P. F. (2025). Impacts of proactive health management on cattle and horse diets and dung biodiversity in Danish rewilding areas. Journal of Applied Ecology, 00, 1–22. <https://doi.org/10.1111/1365-2664.70082>

Fodring påvirker dyrenes fødevalg...

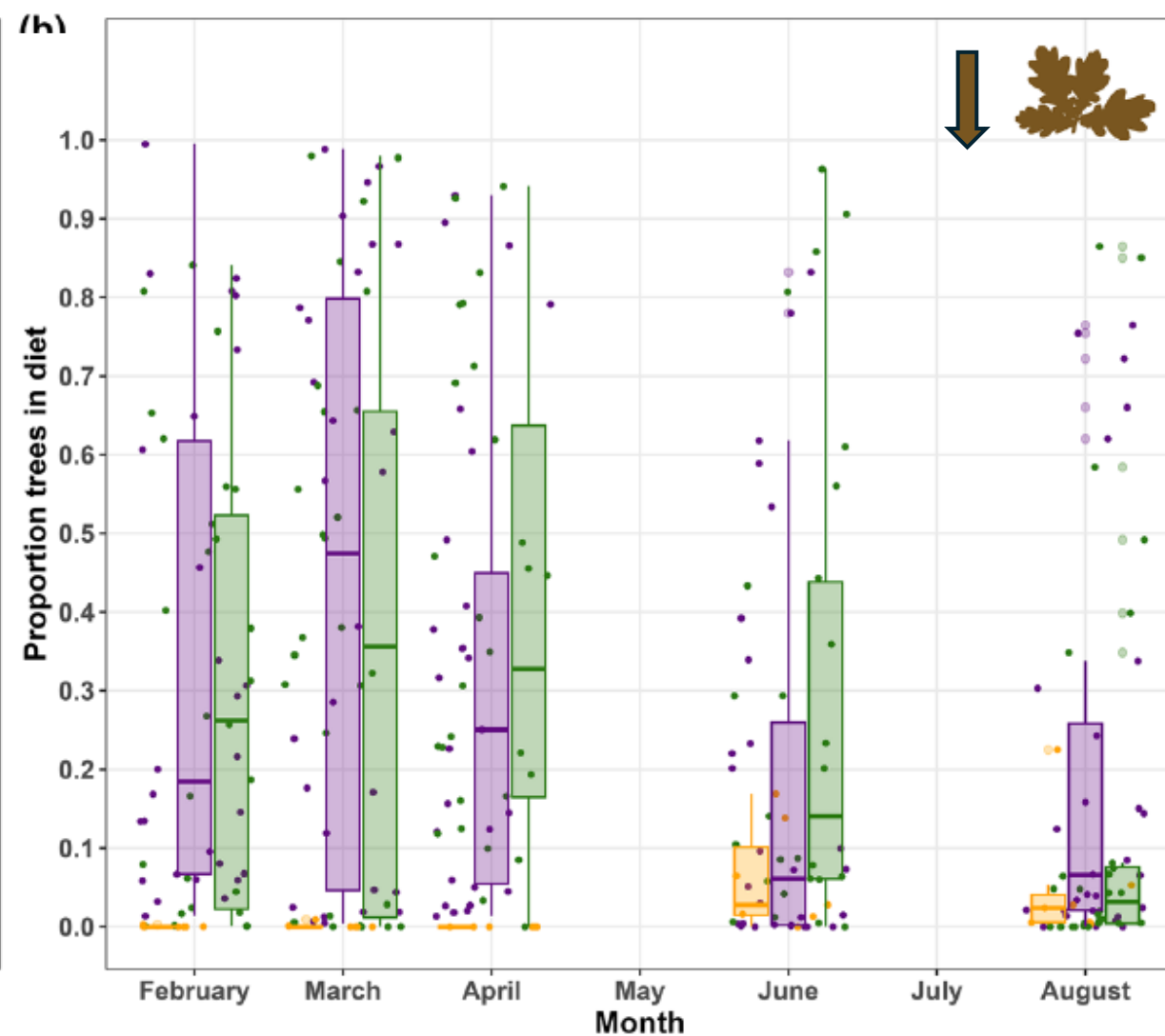
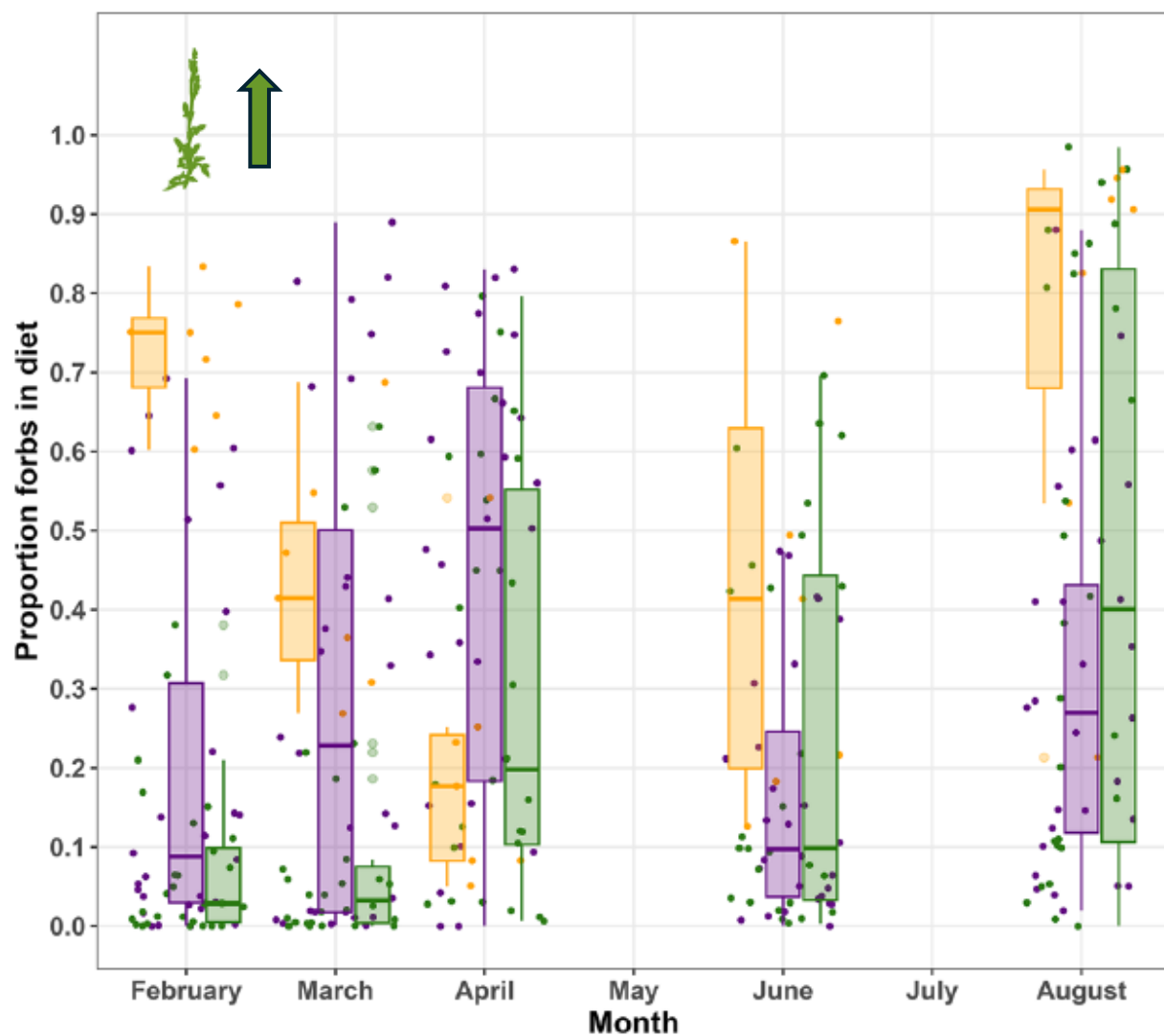
Feeding provided

Intense: >300 kg/ind/month

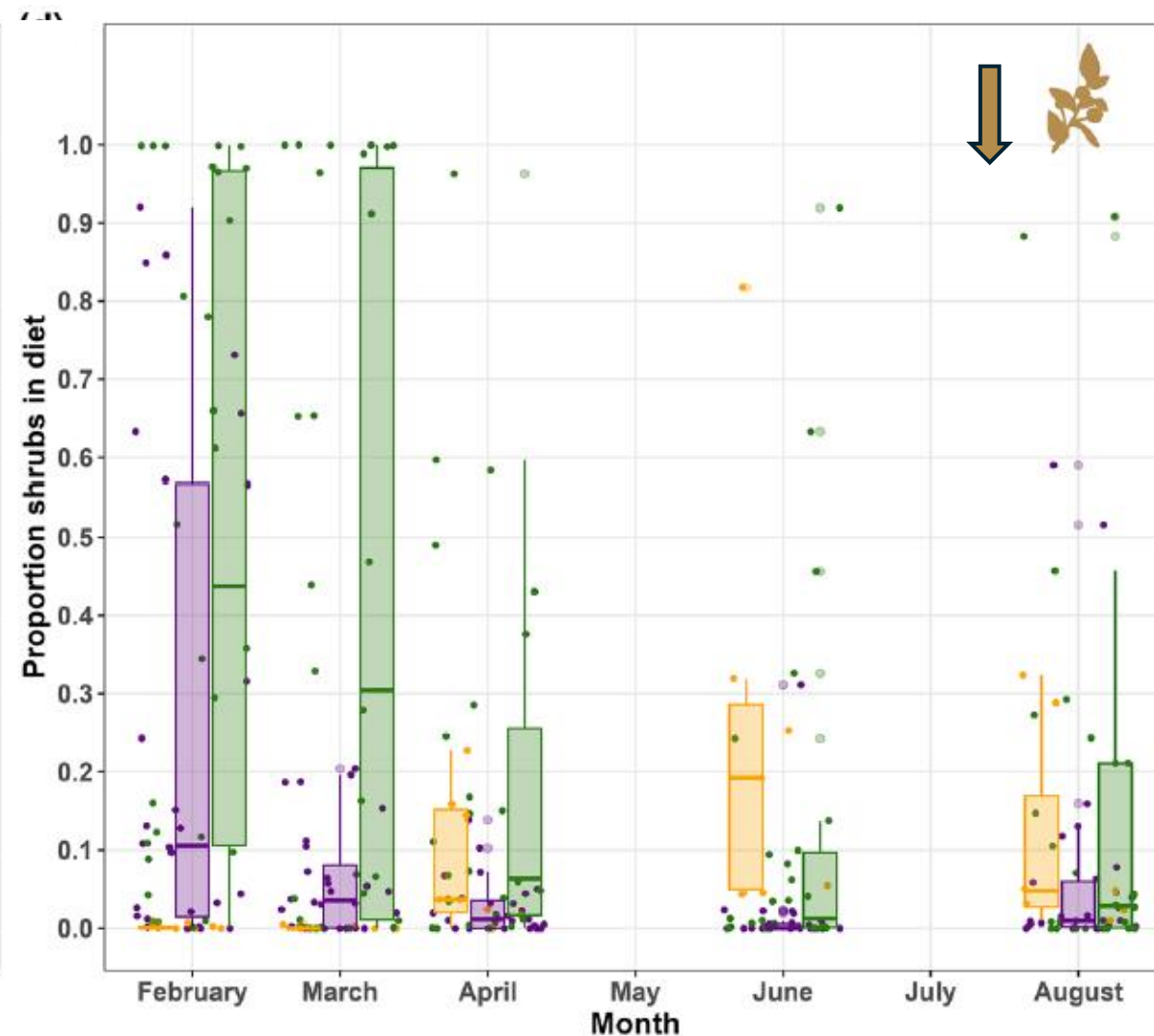
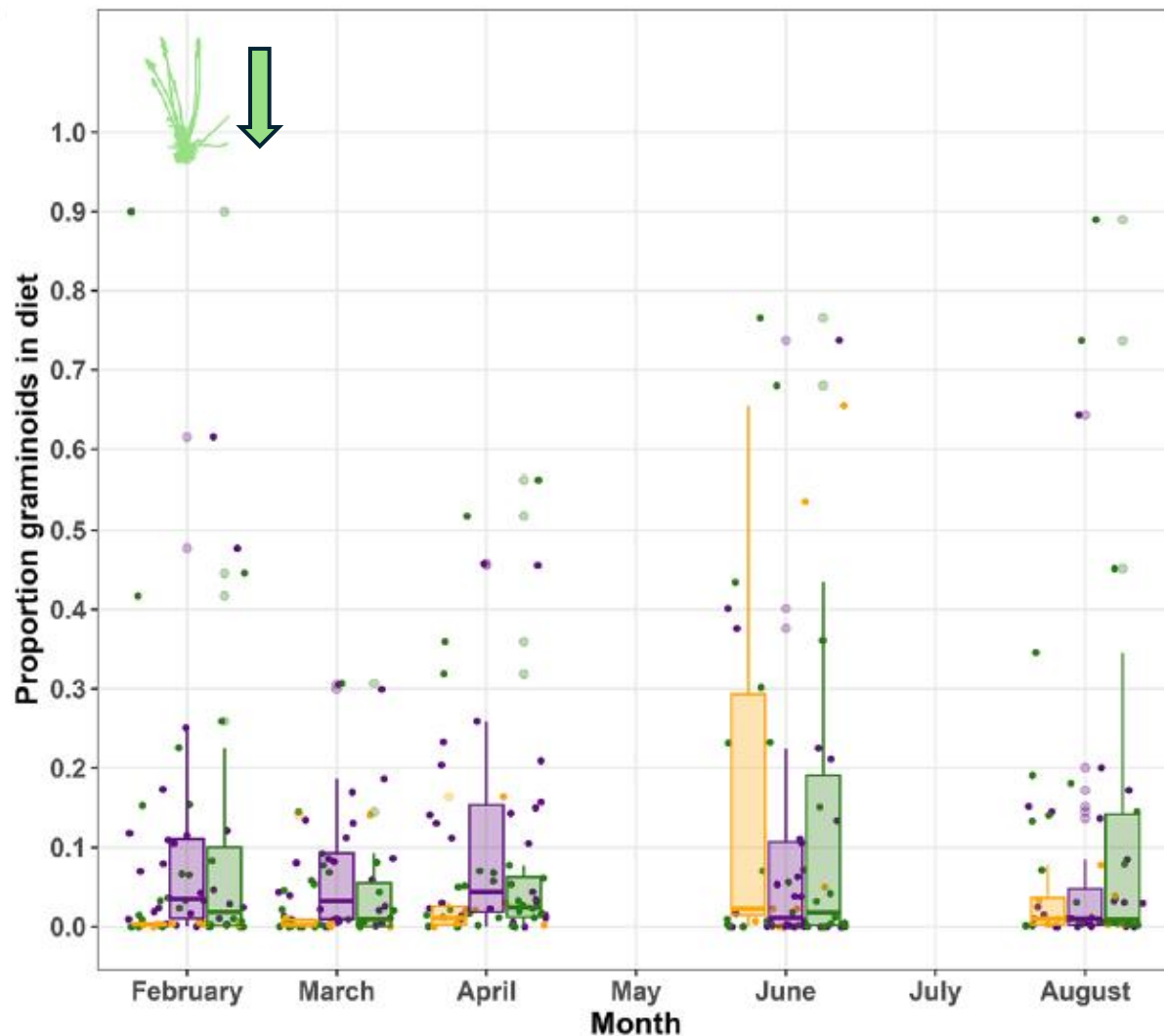
Minimal: 16-20 kg/ind/month

No feeding

Fodring påvirker dyrenes fødevalg...

Fodring påvirker dyrenes fødevalg...

Fodring påvirker dyrenes fødevalg... **Og adfærd!**

Græsningsregimer

- anbefalinger

1) Helårsgræsning

2) Vintergræsning

3) Udvidet sæsongræsning

4) Ekstensiv sommergræsning

Retningslinjer ved helårsgræsning

A brown horse is grazing in a field of wildflowers. The horse is facing left, with its head down, eating from the grass. The field is filled with various wildflowers, including yellow and purple ones. In the background, there are green trees and a fence. The overall scene is peaceful and natural.

- Robuste dyr
- Tilvænnet til at gå ude hele året
- God sundhedstilstand
- Adgang til frisk vand
- Plads, føde og nødplan
- Ly, læ og tørt leje
- Tilsyn

Kilde: https://www.landbrugsinfo.dk/public/c/9/3/natur_biodiversitet_guideline_dyreholdere_forvaltning_naturarealer_kvag

Tak for jeres opmærksomhed!